

ZÁPIS z jednání pracovní skupiny k Open Access podle Opatření 1 Akčního plánu

Termín konání: 20. listopadu 2019

Místo konání: Ministerstvo dopravy, místnost 26B

Přítomni:

Ing. Eva Dibuszová, Ph.D. (VŠCHT)

Ing. Jana Hakenová (MŠMT)

Mgr. Jan Hátle (MŠMT)

Ing. Leoš Horníček, Ph.D. (AV ČR)

Mgr. Pavla Rygelová (AKVŠ ČR)

Ing. Martin Svoboda (NTK)

Ing. Jan Marek, CSc., Ing. Miroslav Rychtařík, Mgr. Magdalena Lokayová, PhDr. Aleš Bříza,

Ing. Přemysl Filip (ÚV ČR)

Host: RNDr. Michal Růžička, Ph.D. (OpenAIRE)

Program:

- 1) Přehled realizace opatření Akčního plánu v roce 2019
- 2) Předběžné výsledky sběru dat o finančních prostředcích vynaložených na předplatné a publikování OA od jednotlivých VO v ČR
- 3) Návrh na realizaci Opatření 6 AP (průzkum institucionálních repozitářů)
- 4) Úprava datové struktury IS VaVal pro účely centrálního sběru dat o OA publikování v ČR
- 5) Diskuse
- 6) Závěr

V úvodu jednání vznesla Dr. Dibuszová podnět, že je třeba vyjasnit role a úkoly této pracovní skupiny a pracovní skupiny na vysoké úrovni, vzhledem k tomu, že agenda je provázaná a nejsou jasně stanoveny úkoly a zodpovědnost. V současné době existují dvě pracovní skupiny: 1) pracovní skupina na vysoké úrovni – vyjednávací tým v čele s Ing. Svobodou; 2) pracovní skupina podle opatření 1 AP, která se zabývá realizací jednotlivých opatření. ŘO Marek přislíbil, že nejasnosti budou vyřešeny.

Ad 1)

Všichni členové pracovní skupiny obdrželi písemnou informaci o realizaci opatření před jednáním. Mgr. Lokayová shrnula, že **opatření jsou plněna průběžně a ve stanovených termínech**. V tomto roce by měla být ještě zahájena realizace opatření 6 týkající se průzkumu institucionálních repozitářů. Ing. Hakenová upřesnila k realizaci opatření 11, že projekt „e-INFRA CZ: Modernizace“ byl schválen s alokací 990 mil. Kč a s předpokládaným obdobím fyzické realizace od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2022.

Ing. Svoboda sdělil, že realizace opatření 10 – Informace o otevřeném přístupu pro vědeckou komunitu – již také probíhá – např. nedávná Konference KRECon 2019.

Mgr. Lokayová dále informovala, že byla vypracována „**Informace pro Evropskou komisi o opatřeních přijatých v České republice**“. Informaci schválila RVVI na svém 350. zasedání dne 25. října 2019 a následně byla informace prostřednictvím MŠMT odeslána Evropské komisi.

Ad 2)

Dr. Dibuszová informovala, že z analýzy získaných dat vyplývá odhad celkových nákladů na předplatné pouze elektronických časopisů (nikoliv ostatních e-databází, jako je WoS, Reaxys apod.) v rámci CzechELib a mimo CzechELib v roce 2019 ve výši cca 425 mil. Kč. Z toho cca 370 mil. Kč za CzechELib a cca 55 mil. Kč mimo CzechELib. Podle dodaných dat by náklady na OA publikování za rok 2019 odhadem mohly činit cca 60 mil. Kč. S ohledem na to, že neexistuje metodika sběru dat o OA publikování ani centrální sběr těchto informací, je uvedené číslo pouze velmi nepřesný odhad. Cílem ovšem je získat každý rok pokud možno co nej přesnější data pro každého vydavatele, která by následně sloužila vyjednavacům za ČR jako podklad pro vyjednávání transformačních smluv.

Ad 3)

Dr. Dibuszová prezentovala **návrh na realizaci opatření 6 – průzkum institucionálních repozitářů**.

Bylo vytipováno 5 základních otázek: 1) základní charakteristika repozitáře, 2) cíle v oblasti digitální archivace, 3) úroveň kurátorství dat, 4) integrita a nalezitelnost digitálních objektů, 5) interoperabilita. Návrh na doplnění otázky 6) zda jsou repozitáře schopné být napojeny na CRIS/IS VaVal. **Průzkumem bude oficiálně pověřen CESNET, kontaktní bod Dr. Antoš.** Návrh informačního dopisu a navržených otázek, vypracovaných Dr. Antošem, zašle Dr. Dibuszová pracovní skupině k připomínkování do 15. 12. 2019. Následně budou připomínky členů pracovní skupiny zapracovány a bude připraven oficiální dopis, který bude zaslán cca koncem ledna vedoucím představitelům VO zapojených v projektu CzechELib. Odeslání dopisu zajistí ŘO Marek. Odpovědi budou adresovány Dr. Antošovi, který je rovněž připraven reagovat na případné dotazy. ŘO Marek osloví dopisem ředitele CESNETu se žádostí o spolupráci.

Ad 4)

Pokud se jedná o sběr dat, je třeba, aby platba byla vždy svázána s bibliografickým údajem. Přístupů k možnostem získat tato data je mnoho a mezi institucemi se velmi liší. Proto je třeba vypracovat metodiku sběru dat o OA publikování. Rovněž systémů pro sběr dat o výsledcích je několik. Existuje cca 5 systémů fungujících napříč VO, které je potřeba upravit v souladu s navrženou metodikou.

Pokud se jedná o **rozšíření IS VaVal**, jednalo by se o jednoduchou strukturu, kterou po technické stránce není problém ji realizovat. Potenciálním problémem je však povinnost poskytnout údaje v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Dále byl zmíněn **návrh prof. Dvořáka**, aby byl použit jako **primární zdroj WoS**. **Tato varianta se však jeví jako nedostačující.**

Následně byla diskutována **možnost připojení informací o OA publikování k IS VaVal**, přičemž získaná data by nebyla jeho integrální součástí. Tato možnost přináší výhody, že 1. nebude zapotřebí změnu v IS VaVal ošetřit legislativně a 2. zároveň pravděpodobně nevznikne povinnost na vyžádání poskytnout informace v souladu s výše jmenovaným zákonem. Otázkou je, jak by na tuto variantu reagovaly MŠMT a AV ČR.

ŘO shrnul, že jsou v zásadě možné dvě cesty. Navrhované možnosti projedná v nejbližších týdnech s nám. MŠMT Dolečkem na osobní schůzce.

Ing. Rychtařík upozornil, že je třeba dodržet **zákonem stanovené termíny**. Bude třeba v předstihu požádat instituce, aby si upravily své informační systémy. Není obvyklé ani žádoucí měnit datové struktury v průběhu roku. Zásahy do IS VaVal musí jakožto správce a provozovatel schválit RVVI.

Na jednání pracovní skupiny na vysoké úrovni v září t. r. byl předložen návrh, aby v RIV u výsledku typu J (článek) byly zahrnuty tyto údaje:

- *typ open access (gold open access, bronze open access, green open access)¹*
- *datum vypršení embarga (v případě green open access)*
- *plná částka (APC) včetně DPH (bez Submission fee nebo Colour charges apod.)*
- *měna APC (EUR, USD, ...)*
- *plná částka včetně DPH za zvláštní příplatky, jako Submission fee nebo Colour charges apod.*
- *měna příplatku (EUR, USD, ...)*
- *časopis hybridní (ANO/NE)*

Pro rok 2020 budou v IS VaVal realizovány úpravy a rozšíření pouze o typ open access a datum vypršení embarga. Tyto údaje budou od roku 2020 nepovinné, od roku 2021 povinné.

Ad 5) + 6)

ŘO Marek poděkoval přítomným za podnětnou diskusi a dosavadní spolupráci.

Zapsala: M. Lokayová

¹ Nápověda k terminologii viz:

http://images.webofknowledge.com/WOKRS534NR3/help/WOS/hp_results.html?hlsource=Refine_OA_learnmore